



Bryssel den 5 mars 2020
(OR. en)

6650/20

ENV 160
ENER 77
IND 29
TRANS 102
ENT 27
SAN 77
AGRI 83

LÄGESRAPPORT

från: Rådets generalsekretariat
av den: 5 mars 2020
till: Delegationerna

Föreg. dok. nr: 6338/20

Ärende: Förbättring av luftkvalitet
– Rådets slutsatser

För delegationerna bifogas rådets slutsatser i ovannämnda ärende, som rådet antog vid sitt 3754:e möte den 5 mars 2020.

Förbättring av luftkvalitet**– rådets slutsatser –**

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

1. ERINRAR OM meddelandet *Ett EU som skyddar: Ren luft för alla*¹ som fastställer EU-insatser för att stödja och underlätta kostnadseffektiva åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att minska utsläppen från olika sektorer i syfte att uppfylla sina nationella utsläppsminskningmål och efterleva normer för luftkvalitet, erkänner de gemensamma insatser som gjorts, identifierar möjligheter till finansiering och ger en översikt över läget och efterlevnaden samt förslag på ytterligare åtgärder för verkställighet och vad gäller det fortsatta arbetet,
2. ERINRAR om att det, i enlighet med det sjunde miljöhandlingsprogrammet, bör säkerställas att luftkvaliteten utomhus i unionen senast 2020 har förbättrats betydligt och närmar sig Världshälsoorganisationens (WHO) rekommenderade nivåer,²
3. ERINRAR OM den första utsiktsrapporten om ren luft³, i vilken det förväntas att ett fullständigt genomförande av det åtgärdspaket som antagits av medlagstiftarna sedan 2013 års program för ren luft kan leda till koncentrationer av fina partiklar som senast 2030 ligger under gränsvärdet i WHO:s riktlinjer i större delen av EU och säkerställa en betydande minskning av hälsoeffekterna,

¹ Dok. 9048/18

² Europaparlamentets och rådets beslut nr 1386/2013/EU av den 20 november 2013 om ett allmänt miljöhandlingsprogram för unionen till 2020 – Att leva gott inom planetens gränser (EUT L 354, 28.12.2013, s. 171).

³ Dok. 10360/1/18 REV 1.

4. ERINRAR om sina slutsatser om Europeiska revisionsrättens särskilda rapport nr 23/2018: *Luftföroreningar: vår hälsa är fortfarande inte tillräckligt skyddad*⁴, i vilka man framhåller behovet av ytterligare ändamålsenliga luftkvalitetsåtgärder och konsekvent lagstiftning inom alla unionens politikområden samt av att beakta de senaste vetenskapliga beläggen för inverkan på människors hälsa samt WHO:s riktlinjer,
5. VÄLKOMNAR kontrollen av ändamålsenligheten hos direktiven om luftkvalitet⁵ och NOTERAR resultaten av denna, NOTERAR slutsatsen att direktiven om luftkvalitet i stort sett är ändamålsenliga och överensstämmer med EU:s övergripande politiska ram för ren luft, särskilt direktivet om nationella utsläppstak, KONSTATERAR att direktiven utgör ett enhetligt regelverk för att förbättra luftkvaliteten i EU och för harmoniserade bedömningskriterier för luftkvalitet inom EU,
6. KONSTATERAR att EU:s politik för ren luft har bidragit avsevärt till att förbättra luftkvaliteten i EU, med färre människor exponerade för skadliga luftföroreningar jämfört med 2008, BETONAR dock att luftföroreningar fortfarande är den viktigaste miljöorsaken till hälsoproblem i EU och uppskattningsvis orsakar mer än 400 000 förtida dödsfall varje år, ERINRAR OM att människor i stadsområden är särskilt utsatta, och ERKÄNNER att luftföroreningar har skadliga effekter på ekosystemen och bidrar till förlusten av biologisk mångfald,
7. VÄLKOMNAR att direktiven om luftkvalitet har väglett inrättandet av en representativ övervakning av luftkvaliteten, fastställt tydliga normer för luftkvaliteten och underlättat utbytet av tillförlitlig, objektiv och jämförbar information om luftkvaliteten i medlemsstaterna, inbegripet till en bredare publik, vilket har lett till ökad medvetenhet hos allmänheten och varit till stöd för genomförande och efterlevnad av luftkvalitetsnormer, ERKÄNNER att farhågor dock har framförts om det faktum att en del av bestämmelserna i vissa fall medger ett visst utrymme för skönsmässig bedömning vad gäller utformningen av nätverket för övervakning,

⁴ Dok. 15782/18

⁵ Dok. 14712/19

8. UNDERSTRYKER att de etablerade luftkvalitetsnormerna, i synnerhet gränsvärdena, har lett till en avsevärd förbättring av luftkvaliteten under det senaste årtiondet, ANSER därför att man måste hålla fast vid användningen av gränsvärdena för att skydda medborgarnas hälsa, KONSTATERAR att luftkvalitetsdirektiven ändå inte har varit helt effektiva och att det finns utrymme för förbättringar av den befintliga ramen för att säkerställa att god luftkvalitet uppnås i hela EU, så att skadliga effekter på människors hälsa och miljön som helhet undviks,
9. FRAMHÅLLER resultatet att luftkvalitetsdirektivens krav om att vidta avhjälpande åtgärder vid iakttaga överskridanden har varit avgörande för att åstadkomma förbättringar av luftkvaliteten, men INSER att åtgärder på lokal, nationell och europeisk nivå inte alltid har varit tillräckliga för att uppfylla luftkvalitetsnormerna och hålla överskridandena så begränsade som möjligt, och att utmaningar för genomförandet kvarstår på ett antal områden, däribland ett behov av att säkerställa samstämmighet i åtgärderna, både mellan olika förvaltningsnivåer och mellan olika sektorer,
10. VÄLKOMNAR kommissionens mål, enligt dess meddelande om den europeiska gröna given, att ytterligare ta itu med föroreningar genom förebyggande och avhjälpande åtgärder, och de planerade åtgärderna för att ta itu med luftföroreningar, BETONAR vikten av att dra lärdom av utvärderingen av den befintliga lagstiftningen om luftkvalitet, inbegripet resultaten av kontrollen av ändamålsenlighet, för att överväga om den nuvarande rättsliga ramen bör ses över för att möjliggöra ett mer effektivt och ändamålsenligt genomförande och verkställande av luftkvalitetsbestämmelser, med beaktande av de senaste vetenskapliga rönen om effekter för människors hälsa och för miljön, BETONAR att eventuella lagstiftningsförslag, när så är lämpligt, bör bli föremål för en omfattande konsekvensbedömning,

11. VÄLKOMNAR kommissionens avsikt att föreslå en översyn av luftkvalitetsnormerna och SER FRAM EMOT att diskutera sådana förslag, bland annat om att närmare anpassa EU:s luftkvalitetsnormer till WHO:s riktlinjer för luftkvalitet, som för närvarande håller på att ses över och uppdateras, BETONAR att huvudsyftet med förstärkningen av luftkvalitetsnormerna är att minska de negativa effekterna av luftföroreningar på hälsa och miljö, UNDERSTRYKER vikten av att sträva efter att uppnå WHO:s luftkvalitetsriktvärden och därmed bidra till FN:s relevanta mål för hållbar utveckling, men NOTERAR emellertid MED ORO att luftkvalitetsnormerna, när det gäller vissa föroreningar, fortfarande inte efterlevs i många medlemsstater, trots ansträngningar för att minska luftföroreningarna både på EU-nivå och medlemsstatsnivå, och att lämpliga åtgärder så snart som möjligt behöver vidtas på alla nivåer,
12. UPPMANAR kommissionen att komplettera översynen av luftkvalitetsnormerna, särskilt gränsvärdena, som har varit effektiva och förblir avgörande när det gäller att garantera en lägsta skyddsnivå, med ytterligare överväganden om hur en metod som bygger på indikatorer för genomsnittlig exponering skulle kunna bidra till en minskning av den totala exponering som befolkningen i allmänhet utsätts för i alla områden, också med hänsyn till konsekvenserna för sårbara grupper, inom de zoner och den tätbebyggelse som utsetts i enlighet med direktiv 2008/50/EG⁶ och att förbättra människors hälsa, och UPPMANAR vidare kommissionen att överväga att se över de gällande luftkvalitetsnormerna för ozon mot bakgrund av en bedömning av olika faktorer som påverkar ozonnivåerna, däribland geografiska och klimatbetingade omständigheter,
13. NOTERAR att de viktigaste källorna till luftföroreningar i EU är transporter (såväl vägtransporter som andra typer av transport), handelssektorn, den institutionella sektorn och hushållssektorn, inklusive uppvärmning av bostäder, produktion och distribution av energi, energianvändning inom industrin, industriprocesser och industriell produktanvändning jordbruk och avfall,

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/50/EG av den 21 maj 2008 om luftkvalitet och renare luft i Europa (EUT L 152, 11.6.2008, s. 1).

14. UNDERSTRYKER att en effektiv politik för ren luft kräver en integrerad strategi som säkerställer – en regelbundet utvärderad – samstämmighet med annan miljöpolitik och med alla andra relevanta politikområden (inbegripet EU:s lagstiftning om utsläppskällor) såsom klimat, industri, energi, transport och jordbruk, och som på ett bättre sätt utnyttjar synergier mellan alla politikområden och även de möjligheter som den cirkulära ekonomin erbjuder, samtidigt som man undviker kompromisser, FRAMHÅLLER behovet av att säkerställa sidovinster mellan klimatåtgärder och luftkvalitet, i enlighet med vederbörlig bedömning i kommissionens meddelande *En ren jord åt alla: En europeisk strategisk långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi*⁷, som leder till förbättringar av luftkvaliteten, människors hälsa och ekosystemen,
15. BETONAR att luftkvalitetsmålen till fullo bör återspeglas i EU:s lagstiftning om utsläppskällor och vid utformningen av nya sektorsspecifika initiativ inom ramen för den europeiska gröna given, däribland sådana som avser smart mobilitet, smart sektorsintegration, förnybar energi, renovering av byggnader, uppvärmning av bostäder, jordbruk och industri, inbegripet energiproduktion, UNDERSTRYKER i detta sammanhang att EU och medlemsstaterna gemensamt ansvarar för att upprätthålla och förbättra luftkvaliteten, UPPMANAR kommissionen att se till att alla förslag till EU-lagstiftning om utsläppskällor i tillräcklig utsträckning bidrar till att luftkvalitetsnormerna uppfylls,
16. ANSER att det finns behov av regelbunden granskning av effekterna av EU:s program för ren luft som helhet, NOTERAR i detta avseende att den vartannat år återkommande utsiktsrapporten om ren luft ger regelbundna uppdateringar om luftkvaliteten i EU, och att den första rapporten från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om framstegen med genomförandet av direktivet om nationella utsläppstak ska antas 2020, NOTERAR vidare att det pågår en utvärdering av direktivet om industriutsläpp, som ytterligare kommer att bedöma kopplingarna mellan lagstiftningen om luftkvalitet och lagstiftningen om begränsning av utsläppen från de största industrianläggningarna och förbränningsanläggningarna i Europa, och UPPMANAR kommissionen att se till att alla relevanta industriella källor till luftföroreningar tas upp,

⁷ Dok. 15011/18

17. FRAMHÅLLER att kontrollen av ändamålsenligheten visade att EU:s energi- och klimatpolitik generellt stöder en förbättring av luftkvaliteten, BETONAR att det är mycket viktigt att nya krav på energieffektivitet och utsläpp enligt ekodesigndirektivet, inbegripet för värmeanordningar och värmepannor och nya EU-hållbarhetskriterier enligt direktivet om förnybar energi⁸, reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) samt de nationella luftvårdsprogrammen och de nationella energi- och klimatplanerna, bidrar till fortsatt samstämmighet och fortsatta synergier, samtidigt som man undviker kompromisser, t.ex. i fråga om användning av biomassa för både uppvärmning av bostäder och medelstora förbränningsanläggningar,
18. VÄLKOMNAR kommissionens avsikt att vidta ytterligare åtgärder för att minska koldioxidutsläppen från transportsektorn i riktning mot en utsläppsfri mobilitet, vilket också bör leda till sidovinster för luftkvaliteten, HÅLLER MED OM vikten av att ta itu med luftföroreningar som orsakas av utsläpp från transporter, särskilt i städer, inbegripet effekterna av importerade begagnade fordon, VÄLKOMNAR kommissionens avsikt att föreslå strängare krav på utsläpp av luftföroreningar från fordon med förbränningsmotorer, med beaktande av även föroreningar som ännu inte är reglerade, UPPMANAR till ett förstärkt genomförande av kontroller av fordon i drift för att fastställa huruvida dessa efterlever utsläppsnormer för luftföroreningar för fordon med förbränningsmotorer, med särskild tonvikt på provning under verkliga körförhållanden,
19. VÄLKOMNAR kommissionens avsikt att föreslå ytterligare åtgärder för att minska utsläppen från sjötransporter, med beaktande av den internationella sjöfartens globala karaktär, och från inlandssjöfart, och åtgärder för att förbättra luftkvaliteten i hamnar och nära flygplatser, STÖDER i detta sammanhang de insatser som gjorts av de avtalsslutande parterna i Barcelonakonventionen vid COP21 vad gäller Medelhavet,

⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (EUT L 328, 21.12.2018, s. 82).

20. NOTERAR att det i kontrollen av ändamålsenligheten fastställs att utsläppen av ammoniak som är en prekursor för partiklar, har minskat betydligt mindre än andra utsläpp under det senaste årtiondet, bland annat på grund av brist på specifik lagstiftning om utsläppskällor, KONSTATERAR att jordbrukssektorn är den främsta källan till de sammanlagda ammoniakutsläppen inom EU, UNDERSTRYKER att åtgärder för att minska sådana utsläpp redan finns tillgängliga och är tekniskt och ekonomiskt bärkraftiga och UPPMANAR till en bredare tillämpning av dessa åtgärder, KONSTATERAR att den gemensamma jordbrukspolitiken har genomgått en rad reformer för att förbättra dess miljömässiga hållbarhet, men att ytterligare förbättringar är beroende av resultatet av förhandlingarna om dess framtid efter 2020,
21. VÄLKOMNAR insatserna inom ramen för de gemensamma åtgärder som redan genomförts av EU och medlemsstaterna, däribland dialogerna för ren luft och forumet för ren luft, STÖDER ett fördjupat samarbete mellan EU, medlemsstaterna och regionala och lokala myndigheter, STÖDER även regionalt samarbete och konkreta åtgärder för att bekämpa gränsöverskridande luftföroreningar, bland annat inom ramen för Uneces konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar,
22. KONSTATERAR att bedömningar⁹ som gjorts på senare tid visar att luftföroreningar fortfarande är en allvarlig orsak till hälsoproblem och har en negativ inverkan på miljön i länderna på västra Balkan, särskilt i städer och industriområden, VÄLKOMNAR kommissionens avsikt att anta en grön agenda för västra Balkan i syfte att stödja länderna i regionen när det gäller att vidta effektiva åtgärder inom ramen för den gröna omställningen, däribland förbättring av luftkvaliteten genom anpassning till EU:s luftkvalitetsnormer,

⁹ Europeiska miljöbyråns broschyr nr 1/2020: *Western Balkan Countries – 20 years of cooperation with the EEA – Key developments, achievements and the way ahead* (EEA, Köpenhamn 2019).

23. HÅLLER MED OM att ytterligare vägledning och, där så är lämpligt, tydligare krav i själva direktiven om luftkvalitet, med beaktande av särskilda lokala omständigheter där så är nödvändigt, skulle kunna bidra till att göra övervakningen och modelleringen av och bestämmelserna om planer och åtgärder samt genomförandet av dessa effektivare och mer ändamålsenligt och ytterligare harmonisera tillvägagångssätt som tillämpas på dem, STÖDER kommissionens planerade åtgärder i detta avseende inom ramen för den europeiska gröna given, bland annat genom utnyttjande av de möjligheter som digitaliseringen erbjuder,
24. BETONAR behovet av nödvändiga investeringar för att minska luftföroreningarna, eftersom fördelarna med luftkvalitetspolitiken i hög grad överstiger genomförandekostnaderna, UNDERSTRYKER vikten av prioritering, ökad tillgänglighet och utnyttjande av tillgängliga medel för förbättringar av luftkvaliteten, FÖRESLÅR i detta avseende att särskilda initiativ, utan att det påverkar de pågående förhandlingarna om den fleråriga budgetramen, görs tillgängliga för de mest kostnadseffektiva hälsoförbättrande åtgärderna i områden med särskilda geografiska eller klimatmässiga egenskaper som gör det svårare att uppfylla gränsvärdena för luftkvalitet, FÖRESLÅR, där så är lämpligt, att man drar nytta av de gemensamma fördelarna för klimatmålen och luftkvaliteten för att mobilisera privata investeringar,
25. ANSER, i linje med sina slutsatser av den 5 december 2019¹⁰ att energibesättning som ett finanspolitiskt instrument kan utgöra en viktig del av de ekonomiska incitament som styr en lyckad energiomställning, är en drivkraft för låga växthusgasutsläpp och investeringar i energibesparingar och samtidigt bidrar till hållbar tillväxt,
26. NOTERAR de pågående utvärderingarna av de relevanta riktlinjerna om statligt stöd, bl.a. riktlinjerna om statligt stöd till miljöskydd och energi, som syftar till att dessa ska återspegla den gröna givens politiska mål, stödja en kostnadseffektiv omställning till klimatneutralitet senast 2050 och underlätta utfasningen av fossila bränslen, särskilt av dem som är mest förorenande, samtidigt som man säkerställer lika villkor på den inre marknaden, BETONAR behovet av att fullt ut beakta luftkvalitetsmålen i utvärderingen av riktlinjerna om statligt stöd,

¹⁰ Dok. 14608/19

27. FRAMHÅLLER vikten av att sörja för en skälig och rättvis omställning, och UNDERSTRYKER behovet av ren, prismässigt överkomlig och tillräcklig energi för alla europeiska medborgare, i synnerhet låginkomsthushåll,
28. BETONAR den avgörande betydelsen av att öka allmänhetens medvetenhet och förbättra informationen om luftkvalitet och dess effekter på hälsa och ekosystem och STÖDER kommissionen i dess ansträngningar i detta avseende.
-